

УДК 332.122(142.2)

ББК 67.301я43

Tarajewska L.S., Werbowśka L.S., Petryna M.Ju.

TENDENCJE ROZWOJU KOMPLEKSU PRZEMYSŁOWEGO OBWODU IWANO-FRANKOWSKIEGO

Iwano-Frankowski Narodowy Uniwersytet Ropy i Gazu,
Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy,
Katedra Zarządzania i Administracji,
UL. SHOPENA, 1, IWANO-FRANKOWSK,
76000, Ukraina,
e-mail: taraevska@yandex.ua, verlesya@gmail.com,
goldsummer@mail.ru

Streszczenie. Przewyciężenie skutków głębokiego kryzysu i wyjście na trajektorię stałego wzrostu jest niemożliwe bez rozwoju kompleksu przemysłowego, który musi zabezpieczać wysoki poziom innowacyjnej działalności przedsiębiorstw, stwarzać szerokie możliwości dla wyrobu konkurencyjnej produkcji jak na rynkach wewnętrznych tak i zewnętrznych. Czołowa rola przemysłu w gospodarce Ukrainy w ogóle i obwodu Iwano-Frankowskiego w szczególności, wyznacza się, przede wszystkim, tym, że, zabezpieczając całe branże gospodarki narodowej narzędziami pracy i nowymi materiałami, ona jest najbardziej aktywnym czynnikiem postępu naukowo-technicznego i rozszerzonego odtworzenia w całości. Wśród innych branż gospodarstwa przemysł wyodrębni się funkcjami kompleksowymi i rejonowo tworzącymi. W artykule przeanalizowano strukturę przemysłowego kompleksu i na podstawie tego określono główne tendencje rozwoju obwodu Iwano-Frankowskiego.

Słowa kluczowe: rozwój, kompleks przemysłowy, branże przemysłu, bogactwa naturalne, tendencje rozwoju.

Taraievskia L.S., Verbovska L.S., Petryna M.Yu.

THE DEVELOPMENT OF THE INDUSTRIAL COMPLEX OF IVANO-FRANKIVSK REGION

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Management and Administration,
Shopena str., 1, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: 0342727117,
e-mail: taraevska@yandex.ua, verlesya@gmail.com,
goldsummer@mail.ru

Abstract. Overcoming the effects of deep crisis and exit the trajectory of constant growth is impossible without the development of the industrial complex, which must secure a high level of innovative business enterprises to create broad opportunities for competitive production of the product as on the internal and external so. The leading role of industry in the economy of Ukraine in general and Ivano -Frankivsk region in particular, is determined, first of all, that, that, protecting all branches of the national economy work tools and new materials, it is the most active factor in scientific and technical progress and extended plays in whole. Among other industries holding industry isolated complex functions and rejonowo forming. The article analyzed the structure of the industrial complex and based on that set out the main trends in the development of Ivano -Frankivsk.

Keywords: development, industrial complex, industries, natural resources, farm structure, complex fuel - an energy, shield the resource development trends.

ANALIZA ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW, STRUKTURA GOSPODARSTWA OBWODU IWANO-FRANKOWSKIEGO. Rozmieszczenie i obecność bogactw naturalnych charakteryzują obwód Iwano-frankowski, jako taki, co ma znaczny potencjał przemysłowy i zasobów naturalnych.

Terytorium obwodu obejmuje 13,9 tys. km², co stanowi 2,3% ogólnego terytorium Ukrainy. Liczebność ludności wg stanu na 01.01.2014r. wynosiła 1 379 559 osób, co stanowiło 0,3% ogólnej liczby ludności na Ukrainie. Według podziału administracyjnego obwód ma 14 rejonów, 39 obszarów miejskich wraz z 15 miastami, 765 obszarów wiejskich. Obwód zalicza się do gęsto zaludnionych regionów kraju. Zagęszczenie ludności na 1 km² wynosi 101 osób. Większa część ludności mieszka na obszarze wiejskim (56,7 %).

Struktura gospodarstwa obwodu Iwano-Frankowskiego jest industrialnie-agrarna. Główna część potencjału przemysłowego jest skupiona na przedmieściach miast: Kałusz, Nadwirna, Dolina.

W obwodzie istnieje 160 złóż 25 rodzajów bogactw naturalnych, które można odnieść do takich grup:

- paliwowo-energetyczne (nafta, gaz, bury węgiel, torf);
- chemiczne (sole kamienne i potasowe, siarka, fosforyty);
- budowlane materiały (gips, margle, piaskowce, piaski, gliny);
- balneologiczne (ozokeryt, wody mineralne).

W obwodzie Iwano-Frankowskim zalegają główne zapasy nafty i gazu Karpackiej prowincji nafty i gazu. Wydobywane zapasy nafty stanowią 16,8% złoża ogólnoukraińskich, natomiast gazowe – 11,3%. W potencjale zasobów naturalnych jedno z głównych miejsc zajmują również zasoby leśne. Lasami pokryty jest obszar około 600 tys. ha. Przy średnim wskaźniku lesistości dla Ukrainy 14% dla obwodu Iwano-Frankowskiego ten wskaźnik wynosi 43,5%.

Ogólna długość rzek obwodu – 1 554,00 km. Istnieje 35% górskich rzek, które przydatne dla rozwoju wodnych rodzajów sportu. Tu formują się główne dorzecza rzek Dniestru i Pruta. Rzeki obwodu mają znaczne zapasy zasobów hydroenergetycznych.

ROZWÓJ KOMPLEKSU PRZEMYSŁOWEGO OBWODU IWANO-FRANKOWSKIEGO. Dla przemysłu badanego regionu charakterystyczny jest niezwykle wysoki poziom specjalizacji: w zakresie energii energetycznej około jednej trzeciej ogólnego udziału produkcji przemysłowej. Praktycznie cały udział przypada na jedno przedsiębiorstwo – SET Bursztynska, która jest najpotężniejszym eksporterem w obwodzie Iwano-Frankowskim i największym na Zachodzie Ukrainy.

Czołowymi sektorami przemysłu są również: kompleks naftowo-gazowy (VAT "Naftochemik Przykarpacie") i przemysł chemiczny (Sp. z o.o. "Karpatnaftochem").

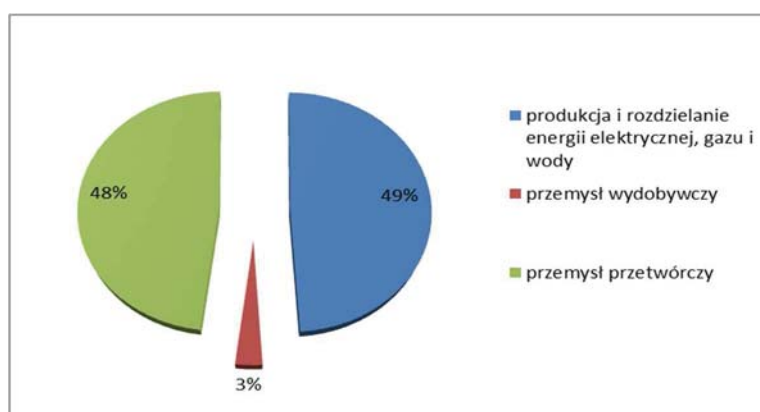
Ponadto można wyróżnić przemysł spożywczy, przemysł materiałów budowlanych, kompleks leśny, budowę maszyn i przemysł lekki. W strukturze produkcji rolnej część zajmuje hodowla zwierząt specjalizująca się w produkcji mięsno-mlecznej oraz uprawa roślin – hodowla zbóż, buraków cukrowych i ziemniaków.

Z regionalnego punktu widzenia przemysł jest jednym z czołowych branż gospodarki. Jego wkład w stworzenie dodanej wartości brutto wynosi 36,9% (część obwodu Iwano-Frankowskiego w dodanej wartości brutto w przemyśle państwa wynosi 2,2%). Prawie 65% produkcji przemysłu w 2013 roku przypadało na przemysł uprawowy, w którym przeważała produkcja przemysłu spożywczego, produkcja drewna i wyrobów drewnopochodnych, branża chemiczna i naftochemiczna, produkcja innych wyrobów niemetalu (materiałów budowlanych, wyrobów ze szkła). Jednocześnie obserwuje się niewystarczający poziom produkcji papierniczo-celulozowej, dla rozwoju której jest miejscowa baza surowcowa. Wśród obwodów zachodniego regionu kraju obwód Iwano-Frankowski po wielkości produkcji posiada drugie miejsce, ustępując tylko obwodowi Lwowskiemu.

W ogólnopństwowej produkcji obwód zajmuje czołowe miejsca w produkcji: potasowych nawozów mineralnych – 76,0%, sody kaustycznej – 53,0%, płyt drewnióworowych – 28,1%, płyt z włókien drzewnych – 48,8%, cementu – 9,2%, łupkowi dachowemu – 36,4%, azbestocementów rur i muf – 43,5%, przemysłowych liczników gazu – 100,0%.

Branżową strukturę przemysłu, którą przedstawiono na rysunku 1 można przedstawić trzema głównymi branżami przemysłu, które są najbardziej rozwinięte w obwodzie Iwano-Frankowskim:

- przemysł wydobywczy;
- przemysł przetwórczy;
- produkcja i rozdzielanie energii elektrycznej, gazu i wody.

Rys. 1. Struktura przemysłu obwodu Iwano-Frankowskiego
Fig. 1. Structure of the industry Ivano-Frankivsk region

Uwzględniając obecność bogactw naturalnych, kompleks naftowo-gazowy zajmuje jedno z czołowych miejsc w obwodzie. To również stało się warunkiem dla stworzenia w obwodzie zamkniętego cyklu produkcji: wiertnictwo szybów wiertniczych, wydobycie i przerób ropy i gazu, ich transportowania i dostarczenia.

Przemysł wydobywczy obwodu Iwano-Frankowskiego charakteryzuje się przede wszystkim wydobywaniem ropy, gazu ziemnego i produktów towarzyszących.

Zwiększanie zasobu bazy jest jednym z głównych zadań stabilnego funkcjonowania branży. Wprowadzenie do eksploatacji w ciągu ostatnich lat nowych naftowych i gazowych szybów wiertniczych dało odpowiedni wynik w stabilizowaniu wydobywania ropy i gazu.

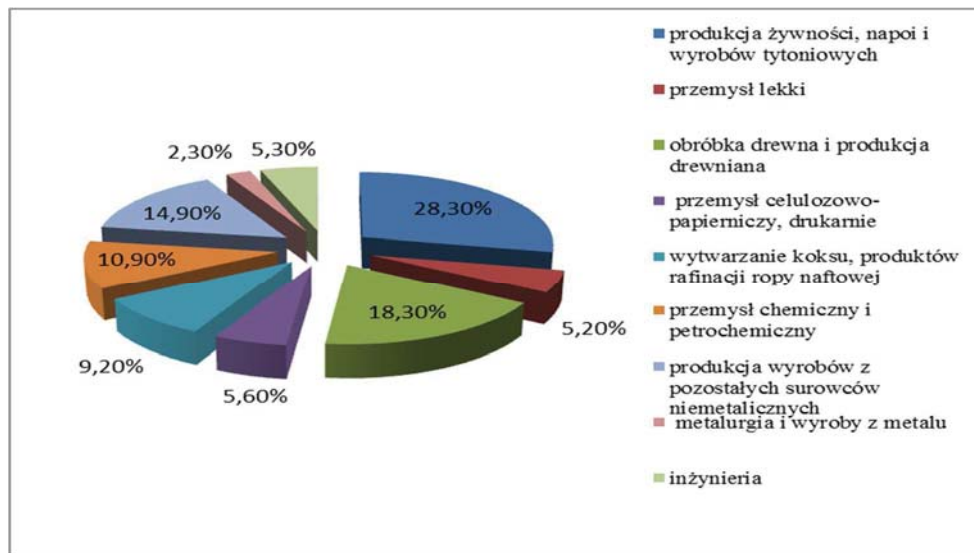
Dodatkowo uwzględniając dla porównania poziom wydobycia energetycznych materiałów na początku lat 90 dwudziestego stulecia, to dzisiejszy poziom osiąga zaledwie jego połowę. Jest to spowodowane tym, że praktycznie całe złoża ropy i gazu w obwodzie charakteryzują się skomplikowanymi geologicznymi i technologicznymi warunkami eksploatacji i przebywają w końcowej fazie eksploatacji, co wymusza nawadnianie szybów wiertniczych i późniejszą ich likwidację.

Oprócz tego, przyczyną zmniejszenia wydobycia jest zmniejszenie objętości wiertnictwa poszukiwawczo-zwiadowczego i eksploatacyjnego, które w okresie po 1990 roku skróciły się ponad 2,5 razy. Znaczące polepszanie wydobycia gazu i ropy w obwodzie, w pierwszej kolejności, zależy od przedłużenia poszukiwań geologicznych, z jednoczesnym zwiększeniem ich efektywności.

Przetwarzający przemysł obwodu Iwano-Frankowskiego charakteryzuje się szeregiem branż, struktura których jest podana na rysunku 2.

Przemysł przetwórczy obwodu Iwano-Frankowskiego charakteryzuje się szeregiem branż, w których czołowe są branże chemiczne, naftochemiczne i branża przetwórstwa naftowego.

W ostatnich latach zaznaczyła się stała tendencja wzrostu wielkości produkcji przemysłowej w przemyśle chemicznym i naftochemicznym. Do takiego wzrostu spowodowało optymalne ładowanie potęg petrochemicznego kompleksu Zam. S.A. "Łukor" i sp. z o.o. "Karpatnaftochem", gdzie istotnie wzrosła wielkość produkcji polietylenu, etylenu, propylenu, benzolu i innej produkcji.

Rys. 2. Struktura przemysłu przetwórczego obwodu Iwano-Frankowskiego
 Fig. 2. Structure of the processing industry Ivano-Frankivsk region

Jednym z bardzo potężnych przedsiębiorstw obwodu jest "Naftochemik Przykarpacie S.A.", które ma znaczny potencjał produkcyjny dla przerobu ropy naftowej i produkcji produktów przemysłu naftowego. W obecnej chwili produkuje się około 30 rodzajów produkcji.

Priorytetowy w obwodzie jest przemysł drzewny, który zajmuje jedno z czołowych miejsc na ogólnopolskim poziomie. Ta branża jako jedna z pierwszych osiągnęła stabilizację i w ciągu ostatnich lat nagromadza objętość produkcji towarowej. Charakterystyczna dla niej jest zmiana orientacji produkcji i przemiana nomenklatury wyrobów. Zwiększanie produkcji odbywa się w zasadzie w przedsiębiorstwach tartacznych, produkcji budowlanych detali z drewna i płyt na bazie drewnianej, dykty, papieru i kartonu, przemysłu meblarskiego.

Kosztownością stabilnej gospodarczej działalności Otwarta Sp. Akcyjna "Zakład Iwano-frankowski lokomotywonaprawny", Otwarta Sp. Akcyjna "Zakład Kałuski budowlanych maszyn", Sp. z o.o. "Techmasz" i nowo utworzone spółki z ograniczoną odpowiedzialnością "Agromasz-IF" i "Dehna Metal Ukraina" są pewne pozytywne zmiany w branży budowy maszyn.

Przedsiębiorstwa branży lekkiego przemysłu posiadają duże potencjalne możliwości produkcji odzieży z naturalnego futra, atykułów skórzanych dla przemysłu obuwniczego i skórzanego, pokrycia z taftyngu, bawełnianej przędzy, odzieży górnej i lekkiej, ubrania roboczego.

Stabilną pracę zabezpieczają przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego i przedsiębiorstwa z produkcji innych niemetali mineralnych wyrobów.

Ogólnymi problematycznymi pytaniami praktycznie dla większości branż uprawowego przemysłu jest zwiększenie znośności głównych funduszy, techniczne i technologiczne zacofanie, nieobecność wyraźnej polityki późniejszego rozwoju produkcji w warunkach rosnącej konkurencyjności, niski poziom użycia istniejących produkcyjnych potęg, nieopłacalność wypuszczania większości z rodzajów produkcji, niewyplacalność i trudny

finansowy stan, niskie możliwości inwestycyjne, odpływ kadr przy znacznym zapotrzebowaniu na wysoko wykwalifikowanych pracowników.

Głównymi branżami przemysłu, na które przypada największa część wielkości produkcji przemysłowej jest branża chemiczna, naftochemiczna i produkcja energii elektrycznej. Właśnie te branże mają największy potencjał dla prowadzenia innowacyjnej działalności, a więc i pomoc innowacyjnemu rozwojowi obwodu Iwano-Frankowskiego.

Na terytorium obwodu Iwano-frankowskiego produkuje się prawie 4% produkcji chemicznego i naftochemicznego przemysłu Ukrainy. Część branży w przemysłowej produkcji regionu stanowi ponad 13%. W tej branży produkuje się produkcja ciężkiej organicznej syntezy (etylen, propylen, benzol, winil chlorid, polietylen), chlor, soda kaustyczna, nawozy potasowe, aerosil, produkcja chemii (barwniki syntetyczne, chemikalia-dokładki) wyroby lakierofarbowe i gumotechniczne.

Branżę chemiczną zalicza się do branż inwestycyjno-atrakcyjnych, eksportowo-orientowanych kompleksu przemysłowego obwodu i ma bardzo ważny wpływ na wzrost produkcji. Pierwsze inwestycje zagraniczne w przedsiębiorstwach przemysłu chemicznego i naftochemicznego wniosły 126 mln. dolarów, co stanowi 32,7% od ogólnego kapitału.

Potencjalna miejscowa przewaga – to wystarczająco rozwinięty eksportowy potencjał. Takie produkty jak etylen, propylen, benzol, winil chlorid, kaustyczna soda w dużej objętości eksportują się do Słowacji, Polski, Włoch itp. Część produkcji chemicznej i związanych z nią branż przemysłu w ogólnej wielkości eksportu w marcu 2011 roku wyniosła 28,5% i wzrosła w porównaniu z marcem 2010 roku do 11,3%.

Poważnym problemem dla przedsiębiorstw branży chemicznej jest:

- techniczne i technologiczne zacofanie, wysoka energochłonność, które zwiększają koszt własny produkcji, co produkuje się, i obniżają jej jakość;
- niski poziom opłacalności produkcji głównych przedsiębiorstw;
- negatywny wpływ produkcji na ekologiczną sytuację w regionie, ryzyko stworzenia lejków karst hydrologicznych, niepowodzeń powierzchni, zasolenia gruntów i rzecznych wód w strefie działalności Sp. „Fafryka potasowa”.

Nie zważając na to, że produkcję nawozów mineralnych, w szczególności potasowych, odniesiono do jednego z priorytetowych kierunków rozwoju chemicznego przemysłu, z boku państwa są nieobecne celowe i systemowe działania, co do zarządu procesem wsparcia ojczytych producentów potasowych nawozów, a także finansowania zaznaczonych wydatków.

Niedofinansowanie "Fabryki Potasowej" uniemożliwia rozwiązanie problemu utylizacji solanek, około 10 mln. m³ frakcji, których nagromadzono. W przypadku awarii hydroukładów, solanki mogą przedostać się do systemu wodnego rzeki Dniestr i spowodować ekologiczną katastrofę na europejską skalę.

Dostarczanie energii gospodarce i na potrzeby socjalne dla obwodu odbywa się kosztem dostarczenia głównej części paliwowych zasobów innym regionom Ukrainy, na potrzeby wydobywania węglowodorowych i produkcji elektrycznej i ciepłej energii bezpośrednio w regionie.

Kompleks paliwowo-energetyczny obwodu zawiera 14 czołowych przedsiębiorstw, które zabezpieczają wydobywanie, transport i przerobę ropy i gazu, produkcję i podział energii elektrycznej. Wielkość produkcji kompleksu stanowi prawie 40% ogólnoojewódzkiej produkcji.

Prawie 14% przemysłowej produkcji obwodu składa część TSE Bursztynskiej, Otwarta Sp. Ak. "Zachódeno", gdzie pracuje 12 bloków energetycznych o łącznej mocy 2300 MVt. Ostatnia jest niezależna od połączonego systemu energetycznego Ukrainy i pracuje równolegle z zjednoczonym systemem energetycznym Europy.

W ciągu 2003–2006 lat obserwowano pozytywną dynamikę objętości produkcji energii elektrycznej. Razem z tym, w 2007–2012 latach odbył się niektóry spadek, że określono obiektywnymi przyczynami – potrzebami zewnętrznego rynku energii elektrycznej.

Głównymi konsumentami energetycznych zasobów obwodu jest energia elektryczna, przemysł chemiczny i naftochemiczny, a także sektor mieszkaniowo-komunalny regionu.

Głównym celem rozwoju branży wydobywania ropy i gazu jest zwiększanie zasobu bazy węglowodorów przez przeprowadzenie poszukiwawczo-zwiadowczego wiertnictwa na nowych perspektywnych placach i złożach. Już dziś przeprowadza się zwiadowcze wiertnictwo na trzech perspektywnych placach ropy i gazu. Również w ramach realizacji wspólnej działalności Sp. "Bohorydczannaftogaz" z szwedzką firmą "Swenska Kapital Ojl" przeprowadzają poszukiwania geologiczne na złożu Kubasz-Łukłyńskiemu.

Problemy dostarczania energii regionu dotyczą głównie konieczności modernizacji technologii wydobycia i przerobu węglowodorów.

Dodatkowo ważnym czynnikiem, który wpływa na obniżenie konkurencyjności wydobycia nośników energetycznych w Karpackim regionie jest wysoki stopień zużycia głównych produkcyjnych funduszy przedsiębiorstw, które wydobywają ropę i gaz, a są rozmieszczone na terytorium obwodu.

Analiza tempa wzrostu przeanalizowanych głównych społeczno-ekonomicznych wskaźników pokazała prosty związek wzajemny między wielkością produkcji i prostymi inwestycjami zagranicznymi. Zmniejszenie wielkości produkcji doprowadza do pogorszenia stanu ekonomicznego regionu, a więc staje się on mniej atrakcyjny dla inwestycji zagranicznych.

Bardziej wysoka kapitałochłonność produkcji wymaga wyższej roboczej kwalifikacji, a to zazwyczaj oznacza wyższy koszt pracy. Ponadto niski poziom płacy (skutkiem czego jest niski dobrobyt) wyznacza niską siłę nabywczą ludności, co jest negatywnym czynnikiem rozszerzenia produkcji towarów i usług, skierowanych na wewnętrzny rynek.

W ostatnich latach w gospodarce obwodu odbywają się pozytywne przemiany: pojawiają się tendencje ekonomicznego wzrostu, zwiększa się konkurencyjność gospodarki, rosną dochody ludności i ich główny komponent – płaca zarobkowa.

Sprzyjające środowisko dla wzrostu ekonomicznego stworzyły długoterminowe strukturalne czynniki, takie jak: prywatyzacja i restrukturyzacja, przeprowadzenie przemysłowej pieniężno-kredytowej polityki, poprawa dyscypliny płatniczej, co odbywało się na tle uzdrowienia makroekonomicznego środowiska i rozwoju rynkowych instytucji i tym podobne.

GLÓWNE TENDENCJE ROZWOJU PRZEMYSŁOWEGO KOMPLEKSU OBWODU IWANO-FRANKOWSKIEGO. Kształtowanie tendencji rozwoju kompleksu przemysłowego obwodu Iwano-Frankowskiego jest możliwe z uwzględnieniem nowych politycznych i ekonomicznych realiów, wychodząc z sytuacji, w której znalazła się Ukraina po wydarzeniach listopada 2013 i lutego 2014 lat. Te tendencje rozpatrzmy wychodząc z scenariuszy, zaproponowanych w opracowanej Strategii rozwoju regionu na okres do 2020 roku.

Scenariusz rozwoju Nr1 (obwód rozwija się po inercji, społeczno-ekonomiczny stan kraju nie sprzyja rozwojowi). W strukturze przemysłowego kompleksu obwodu przeważają nisko- i średnio technologiczne przedsiębiorstwa wydobywającego i energetycznego przemysłu. Obniża się objętość wydobywania surowej ropy i gazu na złożach Nadwirnianskim i Dołyńskim przez stopniowe ich wyczerpanie, technologiczną trudność i podwyższenie ceny na wydobycie. Proces będzie towarzyszyć socjalnymi i ekologicznymi problemami. Największe energogenerujące przedsiębiorstwo Zachodniej Ukrainy "Bursztyńska TES", najbardziej prawdopodobnie, będzie zmodernizowane i przejdzie na 5–6 technologiczny układ, jednak, objętość produkcji energii elektrycznej wzrośnie przez

ograniczenie objętości jej dostarczenia na europejskich rynkach. Mała i średnia przedsiębiorczość będzie rozwijała się powoli, zostając przeważnie w sektorze handlu i usług.

Scenariusz rozwoju №2 (obwód aktywnie będzie wykorzystywał możliwości w warunkach szybkiego społeczno-ekonomicznego rozwoju kraju). Szybkim tempem będą wprowadzały się systemowe reformy: administracyjno-terenowa, podatkowa, budżetowa i tym podobne. Terytorialne gromady otrzymują znaczny materialnie-finansowy zasób na stopniowe polepszenie socjalnej i inżynierskiej infrastruktury. Kierownictwo obwodu wspólnie z terytorialnymi gromadami zrealizuje efektywną marketingową strategię, a potem – efektywną przemysłową i inwestycyjną politykę. Obwód będzie pozycjonować się jak inwestycyjna atrakcja. Główne inwestycyjne sektory - wysokotechnologiczne branże budowy maszyn, lekkiego, spożywczego, przemysłu drzewnego z istotnie podniosłą głębią przerobu. Będą tworzyły się nowe wysokotechnologiczne przedsiębiorstwa w tych branżach, które staną się centrami ekonomicznego wzrostu. Będzie spełniało się technologiczne przeorganizowywanie przedsiębiorstw tradycyjnych dla obwodu branż przemysłu zdobywającego i energogenerującego, podwyższenie ich efektywności i jakości produkcji. Aktywnie będzie rozwijał się mały i średni biznes, stopniowo przesuwając się z zakresu handlu i usług w zakres produkcji.

Scenariusz rozwoju Nr 3 (obwód dokłada wysiłków w swoim rozwoju, chociaż społeczno-ekonomiczny stan kraju nie sprzyja rozwojowi). Zgodnie z tym scenariuszem wprowadzenia systemowych reform w regionie spotyka się z pewnymi trudnościami prawnego, finansowego, organizacyjnego i psychologicznego charakteru, odbijając ogólnoukraińską tendencję. W wyniku tego szybkie podwyższenie inwestycyjnego powabu obwodu staje się znacznym wezwaniem dla regionalnej władzy, zatem lwia część regionalnego zasobu będzie skierowywać się na najbardziej gotowe dlatego terytorium, stwarzając oddzielne lokalne "punkty wzrostu". Na tych terytoriach stanie możliwa innowacyjna droga rozwoju jak obecnych tam, tak i nowych przemysłowych branż i produkcji. Takie terytoria stają się nowym modelem terytorialnego innowacyjnego rozwoju, tam formują się inwestycyjne strefy, gdzie zachodzą strategiczni inwestorzy, stwarzając nowe innowacyjne przedsiębiorstwa w przemyśle. Na tych terytoriach aktywizuje się mały i średni biznes, stwarzając sieci logistycznego zabezpieczenia strategicznego inwestora. Otwierają się i pomyślnie rozwijają się wysokotechnologiczne przedsiębiorstwa innowacyjne.

Z uwzględnieniem powyżej zaznaczonego uważamy, że przemysłowy kompleks Iwano-Frankowskiego obwodu na daną chwilę może rozwijać się zgodnie z scenariuszem rozwoju Nr 3, właśnie jest rozwinięta przemysłowa infrastruktura regionu Iwano-Frankowskiego, w połączeniu z wykwalifikowanymi pracującymi zasobami potrafi otrzymać dodatkowy bodziec dla rozwoju dzięki polepszaniu biznes-klimatu w Ukrainie. Bliski aranżacji do granic UE w połączeniu z wysokim poziomem samoorganizacji ludności jest porównawczą przewagą obwodu w warunkach prognozowanej aktywizacji transgranicznej współpracy. Z uwzględnieniem powyżej zaznaczonego uważamy, że przemysłowy kompleks Iwano-Frankowskiego obwodu na daną chwilę może rozwijać się zgodnie z scenariuszem rozwoju Nr 3, właśnie jest rozwinięta przemysłowa infrastruktura regionu Iwano-Frankowskiego, w połączeniu z wykwalifikowanymi pracującymi zasobami potrafi otrzymać dodatkowy bodziec dla rozwoju, dzięki polepszaniu biznes-klimatu w Ukrainie. Bliski aranżacji do granic UE w połączeniu z wysokim poziomem samoorganizacji ludności jest porównawczą przewagą obwodu w warunkach prognozowanej aktywizacji transgranicznej współpracy.

Więc, efektywne funkcjonowanie przemysłowego kompleksu obwodu stwarza przesłanki rozwiązania szeregu ważnych społeczno-ekonomicznych pytań, w szczególności:

- tworzenie etatów i zmniejszenie stopy bezrobocia;
- zabezpieczenie ludności koniecznymi towarami i usługami;
- podwyższenie poziomu dochodów;

– zaprowadzanie zasad ekologicznego managementu w celu polepszania stanu środowiska naturalnego.

PODSUMOWANIE. Więc, efektywne funkcjonowanie przemysłowego kompleksu obwodu stwarza przede wszystkim rozwiązanie szeregu ważnych społeczno-ekonomicznych problemów, w szczególności:

– tworzenie etatów i zmniejszenie stopy bezrobocia;

– zabezpieczenie ludności koniecznymi towarami i usługami; podwyższenie poziomu dochodów;

– zaprowadzanie zasad ekologicznego managementu w celu polepszania stanu środowiska naturalnego.

1. Główny zarząd statystyki w obwodzie Iwanofrankowskim [Elektronowy zasób]. – Reżim dostępu : <http://stat.if.ukrtel.net/>
2. Państwowy komitet statystyki Ukrainy [Elektronowy zasób]. – Reżim dostępu : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Sprawozdanie o pracy naukowo-badawczej "Analiza zadowolenia i informacyjnych potrzeb ludności Ukrainy co do głównych aspektów technicznej regulacji i realizacji spożywczej polityki". Regionalne aspekty: obwód Iwanofrankowski. – K. : Sp. z o.o. "Informacyjno-analityczna firma EKCOP", 2007.
4. Panczenko, T. W. Region jak obiekt i poziom społeczno-politycznej analizy: światowe i ojczyste doświadczenie / Panczenko, T. W. // Czasopismo "Metodologia, teoria i praktyka socjologicznej analizy współczesnego społeczeństwa". – 2009. – №5.
5. Program rozwoju działalności naukowo-technicznej i innowacyjnej obwodu do 2015 roku. Zatwierdzono decyzją obwodowej rady od 05.06.2009 roku Nr 803-30/2009.
6. Rajczewa, O.K. Kształtowanie innowacyjnej infrastruktury regionu w warunkach rynkowych transformacji / O.K.Rajczewa, C.W. Filippowa // Materiały Trzeciej Ogólnoukraińskiej Internetkonferencji edukacyjno-praktycznej "Ewidencyjnie-analityczne zabezpieczenie innowacyjnej transformacji gospodarki Ukrainy"(Odeska narodowa politechnika, 21-25 maja 2009). – Odessa: "BMB", 2009. – S.108–112.
7. Strategia rozwoju ekonomicznego i socjalnego terytoriów obwodu Iwanofrankowskiego do 2015 roku. [Zatwierdzono decyzją dziewiątej sesji rady obwodowej piątego demokratycznego zwoływania od 20.02.2007 roku Nr 214-9/2007].
8. Fedorenko W.G. Inwestycyjne procesy w przemyśle Ukrainy: Monografia / W.G. Fedorenko. – K. : Świat nauki, 2001.
9. Fedułowa L. Technologiczny rozwój gospodarki / L. Fedułowa // Gospodarka Ukrainy. – 2006. – № 6.
10. Markusen A. Regions: The Economic and Politics of Territory / Ann Markusen. New Jersey, 1987.

References

1. Główny zarząd statystyki w obwodzie Iwanofrankowskim, stat.if.ukrtel.net. Accessed 8 Feb. 2017.
2. State Statistics Committee of Ukraine, www.ukrstat.gov.ua. Accessed 8 Feb. 2017.
3. Report about research work "Analysis of the satisfaction and information needs of the population of Ukraine on the main aspects of technical regulation and implementation of food policy". Regional aspects: Ivano-Frankivsk region, Information and analytical company EKCOP, 2007.
4. Panchenko, T. V. "The region as an object and the level of socio-political analysis: world and native experience." *Methodology, theory and practice of sociological analysis of contemporary society*, no. 5, 2009.
5. Program of scientific and technological development and innovation of the circuit until 2015, approved by the decision of the district council from 05.06.2009 no. 803-30 / 2009.
6. Raicheva, O.K., and C.V. Filippova. "Shaping innovative regional infrastructure in a transformative market environment." *Materials of the Third All-Ukrainian Internet Educational and Practical Conferencing "Evidence-Analytical Security of the Innovative Transformation of the Ukrainian Economy" (National Technological University Odessa, May 21-25, 2009)*, "BMB", 2009, pp. 108-112.
7. Strategy of economic and social development of Ivano-Frankivsk region until 2015, approved by the decision of the ninth session of the council of the fifth democratic convention of 20.02.2007 No. 214-9 / 2007.
8. Fedorenko, W.G. *Investment Processes in Ukrainian Industry*, World of Science, 2001.
9. Fedulova L. "Technological development of the economy." *Economy of Ukraine*, no. 6, 2006.
10. Markusen A. *Regions: The Economic and Politics of Territory*, 1987.

Рецензенти:

Полянська А.С. – д.е.н., проф., зав. каф. менеджменту і адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу;

Криховецька З.М. – к.е.н., доцент кафедри фінансів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.

УДК 332.1

ББК 65.9 (4 УКР)

Васильченко Г.В.¹, Васильченко С.М.², Вербовська Л.С.³

**МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ
ОБ’ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

¹ ДВНЗ “Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу”,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра менеджменту та адміністрування,
вул. Шопена, 1, м. Івано-Франківськ,
76019, Україна,
тел.: 0342 752951,
e-mail: galyna_vasylchenko@ukr.net

² ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра теоретичної і прикладної економіки,
вул. Шевченка, 82, м. Івано-Франківськ, 76000, Україна,
тел.: 0342 752391,
e-mail: sergo_v@ukr.net

³ ДВНЗ “Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу”,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра менеджменту та адміністрування,
вул. Шопена, 1, м. Івано-Франківськ,
76019, Україна,
тел.: 0342752951,
e-mail: verlesya@gmail.com

Анотація. В статті розкриваються важливі аспекти стратегічного планування розвитку об’єднаних територіальних громад: можливості місцевого самоврядування, пріоритети розвитку, підходи та методи розробки Стратегії. Автори використовують в статті практичний досвід “Громадського центру “Ділові ініціативи” (м. Івано-Франківськ) з розробки Стратегій місцевого економічного розвитку для Більшівцівської, Галицької та Бурштинської потенційних об’єднаних територіальних громад, а також Старобогородчанської ОТГ Івано-Франківської області. Матеріали статті можуть бути корисними для науковців, активістів та лідерів місцевих громад, які створили, або готуються до створення своїх ОТГ.

Ключові слова: децентралізація, стратегічне планування, об’єднана територіальна громада, стратегія розвитку громади.

Vasylchenko G.V.¹, Vasylchenko S.M.², Verbovska L.S.³

**METHODICAL APPROACHES TO STRATEGIC PLANNING OF
UNITED LOCAL COMMUNITIES DEVELOPMENT**